

Kerepesi Sándor köszöntése

Ha valaki átolvassa Kerepesi Sándor életrajzát, szinte hitetlenkedve sorakoztatja magában a tényeket — hát ennyi minden belefér nyolc és fél évtizedbe? Az 1903-ban született gyerek már 10 éves korában maga keresi kenyerét — apja pásztorának adta ki a Szeged környéki gazdákhöz, hogy a kubikos-család gondjain ez is enyhítsen valamit. Később Vásárhelyen volt cseléd, s 17 évi munka után került vissza a szülői házhoz. A 30-as években alkalmi munkás volt, dolgozott kőműves mellett, kubikolt, aratási, cséplési munkákat végzett. 1941-től útépítő munkás, majd a felszabadulás után az építőiparban dolgozott nyugdíjazásáig.

Ez a sors alapozta meg a világ dolgai iránt érdeklődő fiatalember döntését: 1933. októberében belépett a szociáldemokrata pártba, a Szeged felszabadulásáig aktív részt vállalt a napi párt harcokban, a választási küzdelmek agitációs szervezésében, az építőmunkás-szakszervezet sztrájk és bérharcaiban. 1940-ben alapító tagként vett részt a földmunkások szegedi szervezetének létrehozásában. Szeged felszabadulása után azonnal a kommunista párt tagja lett. Alapító tagja volt a polgárőrségnek, részt vett a földosztó bizottság munkájában. Ké-

sőbb cséplőgéppellenőrként dolgozott.

Kerepesi Sándort — akit munkásmozgalmi tevékenységéért a Szocialista Hazáért Érdemrenddel is kitüntettek — tegnap délelőtt a városi pártszékházban köszöntötték 85. születésnapja alkalmából. *Koncz János*, a megyei és *Schmidt József*, a városi pártbizottság titkára tolmácsolta a felsőbb pártszervek köszönetét sok évtizedes tevékenységéért, s átadták a pártbizottságok ajándékait.

Szegedi tervezők sikere

A települési környezet minőségének javítására hirdett országos tervpályázatot a KISZ az érintett minisztériumokkal és szakszervezetekkel közösen. A közelmúltban kihirdetett eredménylistára fölkerültek a Csomiterv munkatársai is: Bodor Dezső, Hatvani Ágnes, Kiss Lajos, Szuszik Zsuzsanna és Timár Gertrúd. Közös pályaművük, mely a II. díjat érdemelte ki, Csongrád esetében tárta fel a települési környezet állapotát — a védett környezeti elemek és a környezeti ártalmak vizsgálatán keresztül. Az általános rendezési terv javaslataival összhangban a pályamű azokat a leglényegesebb tennivalókat emelte ki, amelyekkel javítani lehet a városi környezet minőségét.

A talajvédelmi, személteljesítési, szennyvízkezelési javaslatokat, üdülőtér-terület-bővítési ötleteket, a levegő tisztaságának védelmére kidolgozott megoldásokat, az élővilág és a táj megővésének módjait értékelve a zsűri megállapította: „a pályamű... értékes ötleteket és jól ütemezhető javaslatokat tartalmaz a környezetminőség javításának érdekében.”

József Attila- kézirát

Makóról elszármazott budapesti lakostól vásárolta meg a Makói József Attila Múzeum névadójának eddig ismeretlen kéziratát. A képen: Tóth Ferenc, a múzeum nyugalmazott igazgatója a kötettel

„Skean head” az arabnak nem barátja

Május negyedikén mozgalmas események tanúja lehetett, aki az esti órákban a Kárász utcán sétált. Leegyszerűsítve: kisebb-nagyobb csoportok föl-alá rohangáltak, majd összecsaptak. A verekezésnek a rendőrség közeledte vetett véget. Hogy bővebben mi történt, az néhány napja a szegedi bíróságon Bálint Gyula tanácsa előtt derült ki.

Néhány bőrfejű (skean head) ifjú sétált tehát a Kárász utcán. Fejük kívülről kopaszra borotválva, belülről — telve furcsa gondolatokkal. Egyesek szerint a skean head-ek oly csoportosulás tagjai, melyben a résztvevők ellenszenvvel viseltetnek leginkább az arabok, de némileg a négerék és a cigányok iránt is. Ezen ellenszenvüket táplálja az arabok — szerintük — gyakran fegyelmetlen viselkedése, a gyengébb nemhez való agresszív közeledése, s anyagi nehézségeket nem ismerő szórakozási stílusa. Eléggel nem ítélték gondolataikat néhány együttes dalban is megfogalmazza, e fiatalok szívesen látogatják ezen csoportok — például az „Egész-séges Fejbőr” — koncertjeit.

Nos, történt hát, hogy a bőrfejűek megláttak két arabot a Kárász utcán, és sértő megjegyzéseket kiabálva, követtek őket. Az arabok futásnak eredtek — két skean head követte őket —, de a Dugonics téren erősítésre találtak. A futóverseny visszafelé folytatódott: hat arab üldözőt két bőrfejűt. Visszaérkeztek hát a bőrfejűek

társaságáig. Most amott volt a túlerő. Az arab ifjak ettől újfent megijedtek, s előbbi helyükre igyekeztek visszahagytak, aki riasztotta honfitársaikat, mert a futóverseny újabb szakaszának végére, részben a közeli kínai vendéglőből mintegy 35-40 sötét bőrű fiatal sorakozott fel a Dugonics téren. A bőrfejűek futás közben a korzó éppen esedékes átépítéséről néhány lécezt, karót vettek magukhoz. Közülük azonban csak ketten voltak igazán elszántak arabverésileg. Ők sorakoztak föl, a vilamossinnél álló sorfallal szemben. Kihívóak voltak. Nem kellett azonban sokáig hívogatniuk az ellent. Hamar lerohanták és összeverték a két bőrfejűt. Utóbbiak segítségére lecsatolt derékszíjával sietett egy társuk, akit az arabok a zebra fölfestéséhez használt léckeret, valamint a vas szeméttartály hozzávágásával csillapítottak le. Ekkor kiáltotta el magát valaki, hogy „Jönnek a zsaruk!”, amivel arra utalt, hogy közeledik egy (majd több) rendőrautó. Ekkor a megtámadott arab fiatalok szétrebbentek, a helyszínen csupán az összevert magyar fiatalok maradtak.

Ideje, hogy név szerint is megismerkedjünk velük. A 19 éves Jász Sándor (Szeged, Csongrádi sugárút 110.) sajnos nem lehetett jelen a tárgyaláson, mert Budapesten kellett halaszthatatlanul kubaikait vernie, amiért le tartóztatták, s ezt az ügyét is a fővárosban tárgyalják majd. A 19 éves Kórász Gábor (Csongrádi sugárút 110.) hat hónap, két évre felfüggesztett szabadságvesztést kapott. Testvére, a 22 éves Kórász Gyula (Csongrádi sugárút 110.), akit alaposan helybenhagyott a szívósan védekező negyven arab, nyolc hónap börtönt kapott és két évre eltiltották a közügyek gyakorlásától. Ő már egyébként volt börtönben, ezért is a súlyos büntetés. E három fiatal lakcíme különben némi magyarázatra szorul: a Kórász-testvérek néhány éve árván maradtak, s az utóbbi időszakban Jász Sándorral együtt laktak hármasban — azt az időszakot leszámítva amikor Kórász Gyulának éppen börtönbe kellett mennie, erőszakos közösülés miatt.

Folytatva a megbüntettek sorát: a 20 éves Nagy Róbert (Felső Tisza part 30.) súlyos testi sértésért kiszabott javító-nevelő munka büntetését töltötte. Ő volt az,

aki lecsatolt derékszíjjal hadakozott — nyolc hónap börtönt kapott, s egy év eltiltást a közügyektől. Számláját az is terhelte, hogy — még februárban — randalírozott két ifjú (természetesen arabügynben is illetékes) társával a trolibuszon. Igen keményen megrótták a trolivezetőt, amiért egy ízben iézkegni mert, ahelyett, hogy nekiment volna egy szabálytalankodó autónak. A trolivezető rosszállotta a kemény feddést és leszállította a fiatalokat. Ők viszont valami emlékeztetést szerettek volna produkálni, ezért betörték a jármű fényoszlopi, letörték a visszapillantó tükrét és ablaktörőjét. Nagy Róbert társa a fiatalok T. Tamás és a 18 éves Herpai Imre (Csongrádi sugárút 110.) volt. T. Tamás büntetése öt hónap, fiatalokúak börtönében letöltendő fogház, melynek végrehajtását két évre felfüggesztették. Herpai Imre egy év javító-nevelő munkára ítéltetett. Az arabotrány hetedik résztvevőjét, a fiatalok N. Pétert, egy év próbára bocsátották.

A bíróság ítéletének indoklásában kifejtette, hogy az arab fiatalok nem helyesen viselkedtek, amikor az addig őket üldöző skean head-ekkel szemben támadólag léptek fel. Ilyen esetben — fejtette ki a bíróság — a tömegverekedésben résztvevők jogos védelmi helyzetre nem hivatkozhatnak. A külföldi csetepatézók közül azonban a magyaroknak a palesztin El Jober Nael Hassan Khadert sikerült azonosítani. Ő húszezer forint pénzbüntetésben részesült. A többieknek — mint mondták a bőrfejűek — oly egyformán sötét volt minden, hogy nem ismerték fel, ki püfölte őket. Ezzel együtt a bíróság elmarasztalta a résztvevőket. Az ítélet — Nagy Róbert kivételével, aki enyhítésért fellebbezett — jogerős.

(Azt csak zárójelben jegyezzük meg: a hathatós arab ellenlépést a rendőrség határozottsága akadályozta meg. Másnap ugyanis több tucatnyi külföldi ifjú gyülekezett, csatára várva a Dugonics téren, míg hivatalos szervek ki nem vítették „diplomáciai” úton a fegyvertelést, s békés elvonulásra nem szólították fel őket. Ezután a földön nem csupán kerő, dárda, kés, de még fejse is maradt. Ami természetesen csak a védelmüket szolgálta volna, ha ismét bántani akarják őket...)

Balogh Tamás

Új film

Szines amerikai film.
Írta és rendezte: Oliver Stone. Fényképezte: Robert Richardson. Zene: Georges Delerue. Főbb szereplők: Charlie Sheen, Willem Dafoe, Tom Berenger, Forest Whitaker, Francesco Quinn, John C. McGinley, Richard Edson.

Nincs még két esztendeje, hogy az amerikai, sőt a világsajtó — fölöttébb ritka eset — gyakorlatilag egybehangzón kürtöli világra a szenzációt: megszületett az első „igazi” film a vietnami háborúról. „A szakasz az egyik legerőteljesebb háborús film, amely valaha készült” — így a *The Wall Street Journal*. „Vérrel írt, nagy dokumentum” — eképpen a *Time*. „Rengeteg veterán van, aki magára ismer a szereplőkben” (*L'Express*.)

Oliver Stone bámulatos, már-már gyanús gyorsasággal hozzánk eljutott művét látva, az ember kénytelen újból szembenézni a klaszszikus József Attila-i költői esztétika igazságával: „véred csak azért ontsd ki, miért sírni tudsz.” A szakasz kettős fénytűrésben bizonyítja a tételt: az 1946-ban született, Vietnamban harcoló Stone közvetlen személyes élményként átélt háborúbemutatója éppen az egyéni tapasztalat, lám, mindent hitelesíteni képes összehatásában tud meggyőző lenni — a kiontott vérért ielképes vért (vagyis megszenvedett, igaz alkotást) „hulató”, azaz létrehozó író-rendező művét éppen a megszenvedettség látványos, sokszor elképesztően szuggesztív képi vetületei emelik esztétikai magasságokba.

A szakasz egyedurra regisztrálja a háborús pszichizist, az amerikai katonát és a katonaságnak több, ma már klasszikus és elsősorban amerikai irodalmi műből jól ismert, általános érvényű

mikro- és makrostruktúráját. Chris Taylor, aki magát Stone-t megszemélyesítve főhőse-narrátora a filmnek, igazából rezonőr is: körülötte és általa fűződnék előtűnk sorba a jellegzetes figurák és helyzetek, a lélektani képleteket pompásan illusztráló konfliktusok és a döbbenetesen realista jelenetek — géppuskarakaszból kibomló töltényfüzérén egymás mellett sorjázó lövedékek.

Vietnam (vagy éppen — miként már erről is eevre többet olvashatunk: Afganisztán) politikai-pszichológiai alapképlete rendkívül jellegzetes és kiváló lélektani „motivációs bázist” biztosít. A társadalomnak nagyobbbrést alsóbb régióiból érkezett huszonéves fiatal emberek az erőszakos és értelmetlen elmúlás szörnyű szakadékszéli haláltáncába merevülten villantanak föl önmagukról és környezetükről kétségbeesett pillanatsfelvételeket. Ennek a döbbenetes, elemi erejű képmontáznak sorozatai *Remarque Nyugaton a helyzet változatlan*-jától *Norman Mailer*en át egészen Oliver Stone Szakaszáig sorjáznak, élesen és háborzongatóan pattogva-csattogva. Az eszelős, elembertelenítő rettegés, a fizikai kimerültség, a sár, a hőség, a rovarok, a kialvatlanság — és a túldoldalon az emberség fel-felizzó szikrái: a bajtársiasságnak, a bátorság felelősségének és az emberi együttérzés poklokban szertettet csiholó halhatatlanságának nehéztűréségi becsapódásai. A háborús valóságból, ebből a roppant plasztikus körképéből az amerikai katona egyszerre kemény és esendő arca éppúgy éles kontúrokkal kirajzolódik, mint a katonaság annyira jellemző, minden katonaviselt hazai férfiembernek is nagyon ismerős belső rivalizálásai, sajátos emberi viszonylatainak együttese.

Chris Taylor, aki nagymájának írogatván tudósít az ázsiai pokolról: egyfajta magányos keresztesvitéz. Regisztrálja az eseményeket, de úgy, „mintha csak egy túlélési kézikönyvet állítana össze”, ahogyan egy másik kritikus írja. Míg a szintén oly híres (és jó) *Apokalipszis*, most csak gigantikus vízió volt egy, a sötétség mélyén tett különleges Orfeusz-utazásról, férfias virtuskodás, kis miszticizmussal megspékelve — A szakasz, néha túlfeszített cselekményével, olykor már túlrtnak ható forogatókönyvével és a befejezéskor, sajna, teljesen szükségtelenül fellengzős szónokiassággal együtt: indulatos, fontos és a tökéletességig élethű filmben az amerikai önismeret nagyvonalúságának nem mindennapi hatású manifesztuma.

Domonkos László

Dombay Lelly kiállítása

Magyarországon született, kanadai állampolgár, Franciaországban él; Torontóban, Párizsban, Firenzében és Budapesten végezte művészeti tanulmányait; *Dombay Lelly* festőművész kiállítását a Bartók Béla Művelődési Központban, a Szeged—Nizza testvérvárosi kapcsolatokat keretében rendezik meg. A megnyitó pénteken délután 4-kor lesz, a művész képeit *Mészöly Dezső* író ajánlja az érdeklődők figyelmébe.

Az alábbiakban *Hegyi Lóránd* művészettörténész *A mediterrán tradíció vonzásában* című írásából idézzük: „A négy évtizede külföldön élő de hazájával mindvégig szoros kapcsolatban tartó Dombay Lelly festészetében a harmónia iránti vágy fogalmazódik meg. Művei sokkal inkább a belső megnyugvás megformálói, mint természeti vagy figurális motívumok

leképezései. Művészi személységének szerénysége távol tartja őt a nárcisztikus önfeltárlakozástól, s a heves, indulatos önkifejezés pályái helyett a csendes szemlélődést állítja előtérbe. Halk szavú, eszközeivel óvatosan bánó, ökonomikus és fegyelmetlen festészet az övé, melyben az ember nyugalomra lel. Képein alig találjuk nyomát a festőileg tematizált akciónak: nála minden állandóságot, nyugalmi állapotot, vagy a végtelen ismétlődés természetfeletti változatlanóságát sugallja. Ugyanakkor a finoman megmunkált részletek, és a felület festői gazdagsága életet, változatoságot visz a képbe, egy láthatatlan rendszer keretei közé zárt, apró mozgásokból logikusan szervezett életet, ami a változatlan és a természetből merített változékonyság egy-ségére törekszik.”